

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет економіки та управління

Кафедра фінансів

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БАНКІВСЬКА СПРАВА

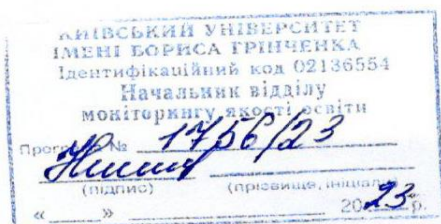
для студентів

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми 072.00.01 «Фінанси і кредит»

Київ – 2023

Розробник:

доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів
Житар Максим Олегович

Викладач:

доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів
Житар Максим Олегович

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фінансів
Протокол №6 від 28.08.2023

Завідувач кафедри Андрій РАМСЬКИЙ
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 072.00.01 Фінанси і кредит)
(назва освітньої програми)

28.08.2023

Керівник освітньої програми Аліна НЕЧИПОРЕНКО
(підпис)

Робочу програму перевірено
28.08.2023

Заступник декана Казак О.О.
(підпис)

Пролонговано:

- на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)
- на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)
- на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)
- на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	2	
Семестр	3	
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	42	
Модульний контроль	6	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	42	
Форма семестрового контролю	іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Банківська справа - розділ економічної науки, присвячений вивченню банківського сектору країни та його сучасному функціонуванню. Вивченню дисципліни «Банківська справа» передують наступні дисципліни: «Економікс I – Мікроекономіка», «Економікс II – Макроекономіка», «Фінанси», «Гроші та кредит». Дана дисципліна сприяє освоєнню наступних дисциплін: «Міжнародні фінанси», «Банківські послуги», «Фінансовий ринок».

Мета дисципліни: формування базових теоретичних знань в області банківської справи, навичок аналізу сучасних тенденцій розвитку банківської справи, виявлення проблем функціонування банківського сектора в Україні та за кордоном.

Завдання дисципліни: розкрити суть і місце банківської системи в економічній системі; дати характеристику еволюції банківської системи України, а також окремих промислово розвинених країн на базі економічних теорій і закономірностей функціонування грошово-кредитної сфери економіки в процесі її історичного розвитку; проаналізувати організаційно-правові основи діяльності ланок банківської системи, грошово-кредитну політику центральних банків, діяльність комерційних банків в сучасних умовах і тенденції їх розвитку.

3. Результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення курсу студент повинен **знати:**

- термінологічний апарат з основ банківської справи,
- законодавчі та нормативні акти, що регулюють банківську діяльність;
- закономірності і принципи організації банківської діяльності;
- сутність і специфіку проведення основних банківських операцій.

Опанувавши теоретичний курс студент повинен **вміти:**

- оцінювати конкретні ринкові ситуації та прогнозувати їх зміни та вплив на

банківську систему;

- обґрунтовувати роль банків у функціонуванні національної економіки;
- виявляти проблеми і особливості розвитку банківської системи України;
- аналізувати основні показники, що характеризують розвиток банківської системи;
- самостійного аналізувати інформаційні та статистичні матеріали, що відображають стан банківської справи в Україні;
- аналізувати основні показників ефективності діяльності банку;
- оцінювати сучасні тенденції та виявляти проблем у розвитку банківської системи.

Результатами освоєння дисципліни повинні бути наступні етапи формування у студентів загальних компетенцій (ЗК) та фахових компетенцій (ФК), передбачених освітньо-професійною програмою бакалаврів (ОПП), а саме:

ЗК 11 Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).

ЗК 12 Здатність працювати автономно.

ЗК 14 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства та основи розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ФК 2 Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ФК 5 Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

ФК 6 Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР 2. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР 6. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР 7. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

ПР 8. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР 14. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

- ПР 20. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.
- ПР 23. Визначати досягнення та ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Практичні	Семінари	Лабораторні	Модульний	
Змістовий модуль 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ							
Тема 1. Історичний аспект розвитку банківської діяльності	8	2	2				4
Тема 2. Сутність та особливості функціонування сучасних банківських систем	8	2	2				4
Тема 3. Становлення та розвиток банківської системи України	8	2	2				4
Модульний контроль	2					2	
Разом	26	6	6			2	12
Змістовий модуль 2. НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ ЯК ГОЛОВНИЙ ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ							
Тема 4. Організаційно-правові основи функціонування Національного банку України (НБУ)	8	2	2				4
Тема 5. Функції та операції НБУ та банків Європейського Союзу (ЄС)	16	4	4				8
Тема 6. Грошово-кредитна політика НБУ та банків ЄС	12	4	2				6
Модульний контроль	2					2	
Разом	38	10	8			2	18
Змістовий модуль 3. УМОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ							
Тема 7. Види банків та їх операції	8	2	2				4
Тема 8. Порядок створення та реєстрації банків України	8	2	2				4
Тема 9. Ліцензування банків	8	2	2				4
Модульний контроль	2					2	
Разом	26	6	6			2	12
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього	120	22	20			6	42

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Історичний аспект розвитку банківської діяльності

Еволюція економічної сутності категорії «банк». Виникнення банківської справи. Розвиток и розповсюдження грошового обігу. Історичний розвиток платіжних засобів. Становлення системи безготівкових розрахунків.

Розширення функцій банків. Розвиток платіжно-розрахункової, ощадної, капітало-утворюючої та кредитно-інвестиційної функції банку.

Тема 2. Сутність та особливості функціонування сучасних банківських систем

Поняття та функції банківської системи. Умови та особливості функціонування банківської системи. Особливості функціонування українських банків на сучасному етапі. Сучасна банківська система України як система ринкового типу.

Рівні банківських систем. Роль центральних банків в структурі банківської системи. Цілі державної політики в банківській сфері. Становлення банківської системи США. Банківська система Німеччини як лідера фінансового світу. Банківська система Японії.

Тема 3. Становлення та розвиток банківської системи України

Розвиток законодавчого забезпечення функціонування банківської системи України. Характеристика часових етапів створення та розвитку національної банківської системи. Реформування банківської системи СРСР. Формування дворівневої структури банківської системи України.

Напрямки діяльності банківської системи України. Основні проблеми банківської системи України. Фактори, які впливають на розвиток національної банківської системи. Необхідність вдосконалення нормативно-правової бази для ефективного функціонування та розвитку національної банківської системи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ ЯК ГОЛОВНИЙ ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Тема 4. Організаційно-правові основи функціонування НБУ

Характеристика Національного банку України як основного елементу банківської системи.

Статус, повноваження і принципи організації діяльності Національного банку України. Організаційна структура НБУ. Рада Національного банку України як вищий орган управління даною структурою. Голова НБУ: обов'язки та повноваження. Взаємодія НБУ з іншими державними органами.

Тема 5. Функції та операції НБУ та банків Європейського Союзу (ЄС)

Система функцій Національного банку України. Стабільність національної грошової одиниці. Цінова стабільність.

НБУ як кредитор останньої інстанції. НБУ як єдиний емісійний центр держави. Місце та компетенції Національного банку України в проведенні валютної політики. Встановлення нормативів НБУ для банків. Заходи впливу Національного банку України на ризики, які виникають в банківській системі. Операції Національного банку України.

Тема 6. Грошово-кредитна політика НБУ та банків ЄС

Заходи державного управління у грошово-кредитній сфері, які покладені на Національний банк України. Інструменти грошово-кредитної політики НБУ.

Облікова політика Національного банку України. Політика рефінансування комерційних банків. Управління золотовалютними резервами. Регулювання імпорту та експорту капіталу. Операції з цінними паперами на відкритому ринку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

УМОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Тема 7. Види банків та їх операції

Сутність та основні принципи діяльності комерційного банку. Загальна характеристика операцій банків та їх види.

Органи управління банком. Організація операційної роботи в банку. Доходи, витрати та прибуток банку. Місце фінансового моніторингу в банківській діяльності. Роль банків і банківських послуг в економіці країни. Стратегія комерційного банку та складові успіху його діяльності.

Тема 8. Порядок створення та реєстрації банків України

Правова основа створення та діяльності банків в Україні. Порядок реєстрації комерційного банку. Реєстрація банків з іноземним капіталом. Процедура відкриття філій банками. Відмова банку в реєстрації.

Відмінності у порядку створення та реєстрації звичайних господарських товариств і банків. Розміри статутного фонду комерційних банків. Письмовий дозвіл на ведення окремих банківських операцій. Засновники та акціонери банків.

Тема 9. Ліцензування банків

Значення ліцензування банків для банківської системи країни. Необхідні документи для подання клопотання щодо отримання ліцензії банком. Умови для відмови у наданні ліцензії банку або її відкликання.

Операції, які дозволені та не дозволені банкам при наданні їм ліцензії. Обмеження при ліцензуванні щодо діяльності банків.

5. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль ...		Модуль n	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	5	5	3	3
Відвідування практичних занять	1	3	3	4	4	3	3
Робота на практичному занятті	10	3	30	4	40	3	30
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено					
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	5	25	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30						
	Разом	-	76	-	99	-	76
Максимальна кількість балів: 251							
Розрахунок коефіцієнта: $251:60=4,18$							
Іспит максимальна кількість балів: 40							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Тема 1. Історичний аспект розвитку банківської діяльності (2 год.)

Підготуватись до дискусії за питаннями:

1. Виникнення банківської справи. Розвиток и розповсюдження грошового обігу.
2. Історичний розвиток платіжних засобів. Становлення системи безготівкових розрахунків.
3. Розвиток платіжно-розрахункової, ощадної, капітало-утворюючої та кредитно-інвестиційної функції банку

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: перевірка конспекту, усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 1 бал за конспект теоретичного питання 2 та по 2 бали за теоретичні питання 1 та 3.

Оцінка 1 бал виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 0,5

балів), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 2 бали виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1 бал), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Тема 2. Сутність та особливості функціонування сучасних банківських систем (2 год.).

1. Самостійно опрацювати та законспектувати (або підібрати матеріали та роздрукувати) питання:

1. Поняття та функції банківської системи.
2. Рівні банківських систем.

2 Розв'язок задач

1. Банк здійснив такі операції щодо USD/CHF:

- купив USD 1 млн. за курсом 1,1355;
- продав USD 3 млн. за курсом 1,1368;
- купив USD 1,55 млн. за курсом 1,1349;
- продав USD 0,75 млн. за курсом 1,1361.

Розрахувати позицію дилера за долларом США та можливості її прибуткового закриття.

2. Уряд країни вирішив взяти кредит в іншій країні в розмірі 2 млрд. грошових одиниць з річною ставкою відсотка 8 %. Отриманий кредит інвестується в проекти, які дозволяють щорічно збільшувати ВВП на 500 млн. грошових одиниць.

Визначити: 1) На яку суму зросте державний борг? 2) Якою має бути величина щорічних виплат по кредиту? 3) Через скільки років держава зможе сплатити борг?

3. Курс долара до англійського фунта протягом дня змінюється таким чином: \$1,9880/£1; \$1,9865/£1; \$1,9700/£1. Маклер на початку робочого дня купує фунти за долари і вимушений продавати цю валюту під кінець дня. Визначити суму збитку чи прибутку, якщо відомо, що в операцію було інвестовано 150000\$ (при розрахунку курсу оперувати числами з точністю до 6 знаків після коми)?

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: перевірка конспекту та розв'язку задач, усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 2 бали за конспект 2 теоретичних питань (по 1 балу за питання) та 3 балів за задачі (по 1 балу за задачу).

Оцінка 1 бал виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1 бал), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 1 бал за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів.

Тема 3. Становлення та розвиток банківської системи України (2 год.).

1. Самостійно опрацювати та законспектувати (або підібрати матеріали та роздрукувати) питання:

1. Характеристика часових етапів створення та розвитку національної банківської системи.

2. Напрямки діяльності банківської системи України.

2. Розв'язок задач

1. Статутний капітал банку на 01.09.2022 року становив 270 млн. грн., прибуток попередніх років - 10 млн. грн., прибуток поточного року - 2 млн. грн., сума недосформованих резервів під можливі втрати від активних операцій - 0,5 млн. грн.?

2. Банк нараховує складні проценти за номінальною ставкою 16% річних. Визначити діючу ставку складних процентів, якщо складні проценти нараховуються щомісячно, щоквартально і за півріччя.

3. Норма обов'язкових резервів становить 12%. Величина депозитів комерційного банку – 20 тис. дол. Банк може видати кредити обсягом не більше 16,8 тис. дол. Які збиткові резерви банку у відсотках от депозитів?

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: перевірка конспекту та розв'язку задач, усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 2 бали за конспект 2 теоретичних питань (по 1 балу за питання) та 3 балів за задачі (по 1 балу за задачу).

Оцінка 1 бал виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1 бал), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 1 бал за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів.

Тема 4. Організаційно-правові основи функціонування Національного банку України (2 год.)

1. Самостійно опрацювати та законспектувати (або підібрати матеріали та роздрукувати) питання:

Статус, повноваження, принципи організації та організаційна структура НБУ.

2. Розв'язок задач

1. Курс євро до гривні 6,3307 грн. за євро. Визначте теоретичний 125-денний форвардний курс євро до гривні, якщо тривалість відсоткового року складає за гривнями – 365 днів, а за євро – 364 дні і відсоткові ставки на грошовому ринку дорівнюють 6% по операціях в гривні та 1,5% по операціях в євро.

2. Державні короткострокові облигації номіналом 5 грн. та строком оборення 160 днів були куплені в момент їх випуску по курсу 99%. Визначте дохідність куплених облигацій для розрахункової кількості днів у році = 366.
3. Банк вилучив із свого обігу 500 тис. доларів США на 3 місяці. Він має можливість розмістити ці кошти на депозит у американському банку «Credit Union» під процентну ставку 6% річних, або вибрати європейський «Finans Bank», де процентна ставка за трьохмісячними депозитами у євро складає 4% річних. Припустимо, що форвардний курс і спот-курс євро до долару США дорівнюють один одному і складають: $\text{Євро} / \text{USD} = 1,43$. Що зробить банк за даних умов з метою найбільш ефективного використання вивільнених коштів?
4. У портфелі банку знаходиться пакет облигацій номінальною вартістю 100 тис. грн. з терміном погашення через 3 роки і 20%-м річним купоном. Ринкова ціна пакета облигацій 85 тис. грн. Розрахувати ринкову, поточну та загальну дохідність пакета облигацій.

Термін задачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: перевірка конспекту та розв'язку задач, усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 1 бал за конспект теоретичного питання та 4 балів за задачі (по 1 балу за задачу).

Оцінка 1 бал виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1 бал), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 1 бал за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів.

Тема 5. Функції та операції НБУ та банків Європейського Союзу (ЄС) (4 год.).

1. Самостійно опрацювати та законспектувати (або підібрати матеріали та роздрукувати) питання:

1. Місце та компетенції Національного банку України в проведенні валютної політики. Встановлення нормативів НБУ для банків.

2. Місце та компетенції Центральних банків країн ЄС в проведенні валютної політики.

2. Розв'язок задач

1. Вклад в розмірі 50777 євро було внесено до банку 30.03.18р. і запитано 30.10.18р. Відсоткова ставка складала 6% річних. Визначте суму нарахованих відсотків при різних практиках визначення строків нарахування.

2. Норма обов'язкових резервів становить 12 %. Величина депозитів комерційного банку – 20 тис. дол. Банк може видати кредити обсягом не більше 16,8 тис. дол. Які збиткові резерви банку у відсотках от депозитів?

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: перевірка конспекту та розв'язку задач, усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 3 бали за конспект теоретичних питань (1 бал за теоретичне питання 1 та 2 бали за теоретичне питання 2) та 2 балів за задачі (по 1 балу за задачу).

Оцінка 1 бал виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 0,5 балів), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 2 бали виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1 бал), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 1 бал за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів.

Тема 6. Грошово-кредитна політика НБУ та банків ЄС (2 год.).

1. Самостійно опрацювати та законспектувати (або підібрати матеріали та роздрукувати) питання:

1. Інструменти грошово-кредитної політики НБУ та Центральних банків країн ЄС.
2. Облікова політика Національного банку України та Центральних банків країн ЄС.

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: перевірка конспекту та розв'язку задач, усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 5 балів за конспект 2 теоретичних питань (по 2 бали за 1 питання та 3 балів за 2 питання).

Оцінка 1 бал виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1 бал), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Тема 7. Види банків та їх операції (2 год.).

1. Самостійно опрацювати та законспектувати (або підібрати матеріали та роздрукувати) питання:

1. Сутність та основні принципи діяльності комерційного банку.
2. Загальна характеристика операцій банків та їх види.

2. Розв'язок задач

1. Вексель на суму 95 тис. грн. було пред'явлено в банк для оплати за 30 днів до терміну його погашення. Визначте суму, отриману пред'явникові векселя, і суму

доходу банку, якщо банк для його визначення буде використовувати відсоткову ставку і облікову ставку, складають 9% річних (розрахункова кількість днів у році при використанні відсоткової ставки – 365, а облікової – 360).

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: перевірка конспекту та розв'язку задач, усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 2 бали за конспект 2 теоретичних питань (по 2 бали за питання) та 1 балу за задачу.

Оцінка 2 бали виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1 бал), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 1 бал за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів

Тема 8. Порядок створення та реєстрації банків України (2 год.).

1. Самостійно опрацювати та законспектувати (або підібрати матеріали та роздрукувати) питання:

1. Порядок реєстрації комерційного банку.
2. Розміри статутного фонду комерційних банків.

2. Розв'язок задач

1. При збільшенні кількості грошей в обігу на 10% ставка банківського відсотка зменшується на 1 %. В умовній країні грошова маса дорівнює 500 млн. грошових одиниць, ставка банківського відсотка 5 %, а емісія грошей складає 100 млн. грошових одиниць. Визначити зміни інвестиційних витрат у країні, якщо існує залежність $I = 150 - 0,8i$ (I — інвестиції, i — ставка банківського відсотка).

2. Визначити вартість послуг факторингового відділу банку, що були надані підприємству, якщо відомо, що він виставив рахунок за відвантажену продукцію на суму 100 тис. грн. Строк нормального документообігу складає 10 днів, процентна ставка за кредит підвищена на 3 пункти при середній банківській кредитній ставці 17% річних. Комісійні банку за обслуговування дебіторської заборгованості складають 0,25%.

3. Банк залучає 1 150 тис.грн., його надлишкові резерви до залучення даної суми склали 350 000 тис.грн.,а норма обов'язкового резервування становить 25%. Який загальний розмір позик,що їх може видати даний банк та банківська система в цілому.

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: перевірка конспекту та розв'язку задач, усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 2 бали за конспект 2 теоретичних питань (по 1 балу за питання) та 3 балів за задачі (по 1 балу за задачу).

Оцінка 1 бал виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1 бал), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 1 бал за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів.

Тема 9. Ліцензування банків (2 год.).

1. Самостійно опрацювати та законспектувати (або підібрати матеріали та роздрукувати) питання:

1. Необхідні документи для подання клопотання щодо отримання ліцензії банком.
2. Обмеження при ліцензуванні щодо діяльності банків.

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: перевірка конспекту та розв'язку задач, усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 2 бали за конспект 2 по 1-му питанню та 3 балів по 2-му питанню.

Оцінка 1 бал виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1 бал), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульні контрольні роботи №1, №2, №3 проводяться у комбінованій формі.

Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу - 25.

Модульна контрольна робота 1 при комбінованій формі навчання складається з 18 тестів та 1 задачі.

Тестові завдання охоплюють весь зміст модуля і розподілені наступним чином:

Тема 1 - 6 тестів;

Тема 2 - 6 тестів;

Тема 3 - 6 тестів.

Задача обирається випадковим чином і може відноситись до теми 1-3. Пропонована задача є типовою для однієї з тем модуля. Аналогічні задачі винесені на самостійне завдання відповідної теми.

Модульна контрольна робота 2 при комбінованій формі навчання складається з 18 тестів та 1 задачі.

Тестові завдання охоплюють весь зміст модуля і розподілені наступним чином:

Тема 4 - 6 тестів;

Тема 5 - 6 тестів;

Тема 6 - 6 тестів;

Задача обирається випадковим чином і може відноситись до теми 4-6. Пропонована задача є типовою для однієї з тем модуля. Аналогічні задачі винесені

на самостійне завдання відповідної теми.

Модульна контрольна робота 3 при комбінованій формі навчання складається з 18 тестів та 1 задачі.

Тестові завдання охоплюють весь зміст модуля і розподілені наступним чином:

Тема 7 - 6 тестів;

Тема 8 - 6 тестів;

Тема 9 - 6 тестів.

Задача обирається випадковим чином і може відноситись до теми 7, 8 або 9. Пропонована задача є типовою для однієї з тем модуля. Аналогічні задачі винесені на самостійне завдання відповідної теми.

Критерії оцінювання модульних контрольних робіт є однаковими і підпорядковані наступним вимогам.

Кожен тест оцінюється у 1 бал максимально, тому за 18 тестових завдань студент може одержати максимально 18 балів.

При тестуванні он-лайн оцінка обраховується:

- для тестів, які передбачають одну правильну відповідь (формату «один з багатьох» та «так або ні») **1 бал** виставляється, якщо відповідь правильна, у протилежному випадку виставляється оцінка **0 балів**;

- за тест, який передбачає декілька правильних відповідей (формат «декілька з багатьох», «відповідність») оцінка розраховується на **пропорційній основі**. Якщо, наприклад, в тесті передбачено дві правильні відповіді, то 1 бал виставляється, якщо студент навів обидві правильні відповіді, якщо одну правильну і одну неправильну – то оцінка за тест 0,5 балів, якщо ж обидві відповіді студента неправильні – тест оцінюється у 0 балів). Аналогічно для 3 відповідей – кожна оцінюється у 0,33 бали і помилки враховуються відповідно.

Максимальна кількість балів за задачу - 7.

7 балів виставляється, якщо:

- задача розв'язана правильно,
- показані всі необхідні проміжні розрахунки,
- вказані одиниці виміру,
- наведений обґрунтований коментар (якщо це необхідно за умовою задачі).

Бали знижуються відповідно:

- не наведено проміжних розрахунків - мінус 2-3 бали,
- не вказано (неправильно вказано) одиниці виміру - мінус 1 бал,
- не наведено коментар - мінус 2-3 бали,
- хід рішення правильний, але допущена помилка у розрахунках - мінус 3-4

бали,

- неправильний хід рішення задачі (повністю або частково), задача не розв'язана - мінус 5-7 балів.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестровий контроль – іспит. Допуск до іспиту виставляється на останньому занятті за кількістю набраних в семестрі рейтингових балів (в межах 60). Максимальна оцінка на іспиті - 40 балів. Максимальна підсумкова оцінка - 100 балів. Форма проведення іспиту - письмова відповідь. Білет містить: два

теоретичні питання, тести з 10 питань, дві задачі.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

1. Основні проблеми реформування банківської системи України в перші роки після розпаду СРСР.
2. Перспективи подальшого розвитку національної банківської системи
3. Окремі види функцій НБУ, які пов'язані з реалізацією програми інтеграції України до Європейського Союзу.
4. Основні цілі та завдання НБУ в процесі забезпечення економічної безпеки в грошово-кредитній сфері.
5. Організаційна структура комерційного банку.
6. Порядок та умови здійснення депозитних операцій комерційного банку.
7. Фінансові звіти банку та оцінка його діяльності.
8. Нормативна база здійснення та організації розрахунків у народному господарстві.
9. Міжбанківські розрахунки, їх характеристика, організація здійснення.
10. Умови кредитної угоди, принципи кредитування.
  11. Поняття і види цінних паперів.
  12. Сутність та основні принципи діяльності комерційного банку.
  13. Доходи, витрати та прибуток банку.
  14. Загальні основи операцій банку з розрахунково-касового обслуговування клієнтів.
  15. Форми позичкового рахунку.
  16. Іпотечний кредит.
  17. Лізинговий кредит.
  18. Сільськогосподарський кредит.
  19. Споживчий кредит
  20. Кредити, пов'язані з вексельним обігом.
  21. Кредити під заставу цінних паперів.
  22. Консорціумний кредит.
  23. Професійна діяльність банків на ринку цінних паперів.
  24. Фінансові звіти банку та оцінка його діяльності.
  25. Еволюція економічної сутності категорії «банк». Виникнення банківської справи.
  26. Історичний розвиток платіжних засобів. Становлення системи безготівкових розрахунків. Поява банкнот.
  27. Розвиток платіжно-розрахункової, ощадно-капіталотворчої та кредитно-інвестиційної функції банку.
  28. Поняття та функції банківської системи. Умови та особливості функціонування банківської системи.
  29. Рівні банківських систем. Роль центральних банків в структурі банківської системи.
  30. Цілі державної політики в банківській сфері.
  31. Становлення банківської системи США.
  32. Характеристика часових етапів створення та розвитку національної банківської системи.

33. Головні напрямки діяльності банківської системи України.
34. Основні проблеми банківської системи України.
35. Характеристика Національного банку України як основного елементу банківської системи.
36. Статус, повноваження і принципи організації діяльності Національного банку України.
37. Організаційна структура НБУ. Рада Національного банку. Обов'язки та повноваження Голови НБУ.
38. Функції Національного банку України
39. Заходи впливу Національного банку України на ризики, які виникають в банківській системі.
40. Операції Національного банку України.
41. Інструменти грошово-кредитної політики НБУ.
42. Регулювання імпорту та експорту капіталу.
43. Операції з цінними паперами на відкритому ринку.
44. Сутність та основні принципи діяльності банку, його види.
45. Загальна характеристика операцій банків та їх види.
46. Порядок реєстрації комерційного банку. Реєстрація банків з іноземним капіталом. Відмова банку в реєстрації.
47. Процедура відкриття філій банками.
48. Відмінності у порядку створення та реєстрації звичайних господарських товариств і банків.
49. Розміри статутного фонду комерційних банків. Засновники та акціонери банків.
50. Значення ліцензування банків для банківської системи країни.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
A	100-90
B	82-89
C	75-81
D	69-74
E	60-68
FX	36-59
F	0-35

7. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 120 год., лекції – 22 год., практичні – 20 год., самостійна робота – 42 год., модульний контроль – 6 год.

Тиждень									
Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			Змістовий модуль III		
Назва модуля	Становлення та розвиток банківської діяльності			Національний банк України як головний елемент національної банківської системи			Умови функціонування національної банківської системи		
Кількість балів за модуль	76 бали (30%)			99 бали (40%)			76 балів (30%)		
Теми лекцій	Історичний аспект розвитку банківської діяльності	Сутність та особливості функціонування сучасних банківських систем	Становлення та розвиток банківської системи України	Організаційно-правові основи функціонування Національного банку України	Функції та операції Національного банку України	Грошово-кредитна політика Національного банку України	Види банків та їх операції	Порядок створення та реєстрації банків України	Ліцензування банків
Теми практичних занять	Історичний аспект розвитку банківської діяльності	Сутність та особливості функціонування сучасних банківських систем	Становлення та розвиток банківської системи України	Організаційно-правові основи функціонування Національного банку України	Функції та операції Національного банку України	Грошово-кредитна політика Національного банку України	Види банків та їх операції	Порядок створення та реєстрації банків України	Ліцензування банків
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів	10 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			Модульна контрольна робота 3 (25 балів)		
Сума за семестр	251:60=4,18, коефіцієнт переведення у 60-бальну шкалу 4,18								
Підсумковий контроль	Іспит (40 балів)								

6. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Банківські операції [Текст] : навч. посіб. / Ушакова О. А. ; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування, Відокремл. структур. підрозділ "Рівнен. фах. техн. коледж Нац. ун-ту вод. госп-ва та природокористування. - Рівне : НУВГП, 2021. - 226 с.
2. Банківська система: навч. посібник / О. І. Береславська, В.В.Бриштїна, М.О.Житар, Д.Б.Клименко та ін.; за заг. ред. О. І. Береславської. – Ірпінь : Університет ДФС України, розділи 12; 14, 2018. – 486 с. – (Серія «На допомогу студентам УДФСУ», т. 27).
3. Економіка банку [Текст] : навч. посіб. / Мещеряков А. А. ; Ун-т митної справи та фінансів. - Дніпро : УМСФ, 2020. - 182 с
4. Грошово-кредитна політика НБУ [Текст] : навч. посіб. для студентів ден. та заоч. форми навчання спец. 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" / Ю. М. Бездітко, О. М. Посаднєва ; Херсон. нац. техн. ун-т, Каф. "Фінансів, банк. справи та страхування". - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. - 189 с.
5. Сальдо великих грошей. Історія фінансово-банківської системи України у спогадах причетних [Текст] / Алла Ковтун. - Київ : Успіх і кар'єра ; Чернівці : Букрек, 2020. - 479 с.
6. Банківська справа: навчальний посібник / Т. Б. Стечишин, О. Л. Малахова. – Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 404 с
7. Банківська система України в умовах турбулентності фінансового ринку: теорія, методологія, практика [Текст] : монографія / І. І. Благун ; ДВНЗ "Прикарпат. держ. ун-т ім. Василя Стефаника". - Івано-Франківськ : ДВНЗ "Прикарп. нац. ун-т ім. Василя Стефаника", 2020. - 363 с.
8. Банківські операції [текст]: навч.посіб./ Н.І.Демчук, О.В. Довгаль, Ю.П.Владика– -Дніпро: Пороги, 2017. - с.
9. Банківська справа: Теорія і практика: Навч. посібник / С. М. Подік, В. І. Ігнатенко; За ред. С. М. Подіка. - К.: ФАДА, ЛТД, 2016.
10. Васюренко О. В. Банківські операції: Навч. посібник. - 5-те вид., перероб. і доп. - К.: Знання, КОО, 2016. -311с.

Додаткова:

1. Фінансова стабільність банків в умовах динамічного макроекономічного середовища [Текст] : монографія / О. С. Вовченко, С. Б. Єгоричева ; ВНЗ Укоопспілки "Полтав. ун-т економіки і торгівлі" (ПУЕТ). - Полтава : ПУЕТ, 2021. - 232 с.
2. Соболева-Терещенко О. А. Солоніна Д.А. Націоналізація ПАТ КБ «Приватбанк»: причини,наслідки та перспективи. Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences, p-ISSN 2308-5258 e-ISSN 2308-1996 VI(26), Issue 156, 2018
3. Ramskyi Andriy, Loiko Valeria, Sobolieva-Tereshenko Olena, Loiko Daria,Valeriia Zharnikova. Integration of Ukraine into the European banking system: cleaning, rebooting and Basel III/ Banks and Bank Systems (open- access)/Business

Perspectives/ Volume 12 2017, Issue #4, pp. 163-174

4. Sobolieva-Tereshchenko O. A., Zharnikova V. V. Bank cards market in Poland and Ukraine a macroeconomic perspective Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, менеджменту, обліку та права: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 14 серпня 2018 р.): у 3 ч. – Полтава: ЦФЕНД, 2018. – Ч. 1. – С. 50-52.

5. Житар М.О., Ясентюк А.С. Особливості функціонування банківської системи України в умовах пандемії COVID-19. Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. 2021. № 1. С.113-125.

6. Житар М. О., Мельник В.М. Банківська система України у функціонуванні фінансового ринку. Проблеми економіки, 2020. № 1(43). С. 257-266.

7. Житар М.О., Зелінська В.С. Необанкінг: Зарубіжний досвід та українська перспектива/ Збірник наукових праць Університету ДФС України. 2019. № 2. С. 81-95.

8. Житар М.О., Ананьєва Ю.В. Державна політика регулювання та стимулювання інвестиційної діяльності банків України / Науковий Вісник Ужгородського університету, серія «Економіка». 2019. № 1 (53). С. 163-167.

9. Житар М.О., Ананьєва Ю.В. Особливості управління фінансовими результатами діяльності банківських установ / Збірник наукових праць учених та аспірантів «Економічний вісник університету», 2019. № 40. 2019. С.134-140

10. Житар М.О., Чамор Г.С. Особливості банківського кредитування фізичних осіб в Україні / Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. 2018. № 2. С. 81-94.

11. Житар М.О., Зелінська В.С. Аналіз сучасного стану формування інвестиційного портфеля банків України та управління ним: проблемні аспекти / Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». № 29, ч.2, 2018. С. 54-57.

12. Житар М.О. Аналіз сучасного стану кредитної діяльності банків України / Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. 2017. № 1. С. 94-105.

Інформаційні ресурси

1. Електронний навчальний курс:
<https://elearning.kubg.edu.ua/enrol/index.php?id=14081>
2. <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index> - НБУ
3. <http://www.rada.gov.ua.-Верховна Рада України>
4. <http://www.ukrstat.gov.ua. - Державна служба статистики України>
5. <http://finlitdays.bank.gov.ua/finlit/> – ФГВФО
6. <http://www.liga.net.com.ua – ЛігаБізнесІнформ>
7. <https://nabu.gov.ua/– НАБУ>